

Ilustracje kolorowe

1. Ulica Obfitości w Pompejach
2. Scena bachiczna z domu Kastora i Polluksa w Pompejach
3. Płaskorzeźba z Pompejów
4. Malowidło pompejańskie przedstawiające Perseusza
5. Widok portu w Stabiach
6. *Zaginiony baran*, przykład malarstwa pejzażowego z Pompejów
7. Portret kobiety z pompejańskiej mozaiki podłogowej
8. Letnia jadalnia w domu Z Mozaiką Neptuna w Herkulanum.

Ilustracje czarno-białe w tekście

1. Forum Trójkątne w Pompejach.
2. Gipsowy odlew mężczyzny, który zginął za bramą Nuceriańską w Pompejach.
3. Za bramą Morską w Pompejach.
4. Widok na Pompeje z jednej z wież w murze północnym.
5. Widok na Herkulanum od strony południowej.
6. Awers i rewers monety rebeliantów włoskich walczących przeciwko Rzymowi w latach 91–87 p.n.e.
7. Moneta z podobizną Sulli.
8. Srebrny denar Augusta.
9. Płaskorzeźby z kapliczki bóstw domowych w domu Lucjusza Cecyliusza Jukundusa w Pompejach.
10. Malowidło z lararium domu Stulecia w Pompejach.
11. Odlew głowy męskiej z willi La Pisanella w Boscoreale.
12. Mulnik, który zginął pod murem Palestry w Pompejach.
13. Basen pływacki w Herkulanum.
14. Jeden ze sklepów przy głównej ulicy Herkulanum.
15. Dom Menandra w Pompejach.
16. Żebrak, którego śmierć zaskoczyła za bramą Nuceriańską w Pompejach.

17. Szczątki znalezione w domu Menandra w Pompejach.
18. Odlew gipsowy młodej kobiety, jednej z ofiar kataklizmu w Pompejach.
19. Odlew gipsowy psa z domu Wezoniusza Primusa w Pompejach.
20. Złoty naszyjnik z Pompejów.
21. Moneta z czasów Tytusa.
22. Osiemnastowieczny sztych przedstawiający Wezuwiusz podczas erupcji.
23. Wierchołek Wezuwiusza w roku 1944.
24. Makieta wykopalisk w Pompejach.
25. Ulica Stabiańska w Pompejach.
26. Skrzyżowanie ulicy Stabiańskiej z ulicą degli Augustali w Pompejach.
27. Fragment murów obronnych w Pompejach.
28. Widok na Pompeje zza bramy Nuceriańskiej.
29. Brama Herkulańska w Pompejach.
30. Ulica Grobów za bramą Herkulańską Pompejów.
31. Cmentarz za bramą Nuceriańską w Pompejach.
32. Herkulanum widziane od strony południowej.
33. Decumanus Maximus, główna ulica Herkulanum.
34. Fragment murów miejskich na południowo-zachodnim krańcu Herkulanum.
35. Forum w Pompejach.
36. Dom Z Kratownicą w Herkulanum.
37. Kolumnada wokół pompejańskiego Forum.
38. Bazylika w Pompejach.
39. Amfiteatr w Pompejach.
40. Malowidło z amfiteatru pompejańskiego.
41. Malowidło z amfiteatru pompejańskiego.
42. Helm gladiatora z Pompejów.
43. Koszary gladiatorów w Pompejach.
44. Najślynniejszy aktor pompejański, Norbanus Soreks.
45. Popiersie aktora.
46. Teatr Odeon w Pompejach.
47. Półkoliste zakończenie widowni Odeonu.
48. Makieta teatru w Herkulanum.
49. Absyda w herkulańskiej Palestrze.
50. Sala do kąpieli gorącej w łaźniach Rynkowych w Pompejach.
51. Łaźnie Rynkowe w Herkulanum.
52. Atrium w łaźniach Przedmiejskich w Herkulanum.
53. Brama Nolańska w Pompejach.
54. Sztukaterie w łaźniach Stabiańskich w Pompejach.
55. Calidarium męskie w łaźniach Rynkowych w Herkulanum.
56. Pompejańska mozaika ze szkieletem.
57. Posąg pijanego Herkulesa z domu Z Jeleniami w Herkulanum.
58. Świątynia Apolla w Pompejach.
59. Brązowy posąg Apolla z domu Kitarysty w Pompejach.
60. Jeden z licznych wizerunków Wenus Pompejańskiej.
61. Posąg śpiącego amora z domu Z Pięknym Dziedzińcem w Herkulanum.

62. Mozaika z Pompejów przedstawiająca Wenus.
63. Świątynia Jowisza w Pompejach, akwarela.
64. Moneta z czasów Wespazjana.
65. Ołtarz ze świątyni Wespazjana.
66. Malowidło z Herkulanum przedstawiające kapłanów Izydy.
67. Fronton Zamnickiej świątyni dionizyjskiej odkrytej w pobliżu Pompejów.
68. Główna scena z malowidła ściennego z domu Z Misteriami w Pompejach.
69. Faun grający na piszczalce, malowidło z domu Z Misteriami.
70. Dionizos i Ariadna z domu Sprzedawczyni Amorków w pobliżu Stabiów.
71. Fragment dionizyjskiego obrzędu inicjacji z malowideł w willi Z Misteriami.
72. Czytający chłopiec, fragment fryzu z willi Z Misteriami.
73. Malowidło pompejańskie przedstawiające parę w poszukiwaniu uciech hachicznych.
74. Nietrzeźwy sylen na fontannie przy ulicy Nolańskiej w Pompejach.
75. Jeden z pary srebrnych kubków ze szkieletami z willi La Pisanella w Boscoreale.
76. Narzędzia chirurgiczne z domu Chirurga w Pompejach.
77. Atrium w domu Samnity w Herkulanum.
78. Dom Pansy w Pompejach.
79. Kapliczka bóstw domowych w domu Menandra w Pompejach.
80. Drewniane przepierzenie w jednym z domów w Herkulanum.
81. Marmurowy stół z domu Gajusza Korneliusza Rufusa w Pompejach.
82. Piecyk z brązu z Pompejów.
83. Ogród willi Julii Feliks w Pompejach.
84. Fontanna w ogrodzie Lorejusza Tyburtynusa w Pompejach.
85. Ogród w domu Wettiuszów w Pompejach.
86. Kolumnada willi Przy Bramie Morskiej w Pompejach.
87. Dom Z Pięknym Dziedzińcem w Herkulanum.
88. Dom Z Kratownicą w Herkulanum.
89. Drzwi wejściowe domu Z Wielkim Portalem w Herkulanum.
90. Drzwi wejściowe domu Fauna w Pompejach.
91. Kapitel ze starego domu samnickiego.
92. Głowa młodego mężczyzny, rzeźba pompejańska.
93. Malowidła pompejańskie przedstawiające domy na wsi.
94. Brązowy posąg siedzącego Hermesa z willi Z Papirusami.
95. Malowidło Aleksandra z Aten znalezione w Herkulanum.
96. Malowidło ścienne z willi Publiusza Fanniusza Sinistora w Boscoreale.
97. Dom Lucjusza Cejusza Sekundusa w Pompejach.
98. Malowidło o tematyce ogrodowej z Pompejów.
99. Martwa natura z Herkulanum.
100. Fragment malowidła Aleksandra na marmurze.
101. Malowidło z bazyliki herkulańskiej przedstawiające Herkulesa i Telefosa.
102. Fragment malowidła *Herkules i Telefos*.
103. *Perseusz i Andromeda*, kompozycja malarska z domu Kastora i Polluksa w Pompejach.
104. Malowidło z domu Wettiuszów w Pompejach ukazujące Penteusa.
105. *Koń trojański* z Pompejów.
106. Fragment malowidła *Herkules i Telefos* z Herkulanum.

107. Postać filozofa z willi Publiusza Fanniusza Sinistora w Boscoreale.
108. Smutny chłopiec na jednym z pompejańskich malowideł ściennych.
109. Plaskorzeźba śpiącego chłopca na fontannie przy ulicy Merkurego w Pompejach.
110. Portret Terencjusza Neo z żoną.
111. Portret dziewczyny z tabliczką z Pompejów.
112. Dwa portrety z willi Z Obsydianowymi Wazami w pobliżu Stabiów.
113. Małe amorki z domu Wettiuszów w Pompejach.
114. Sztukaterie z Pompejów.
115. Głowa brązowego konia z frontonu bazyliki w Herkulanum.
116. Jedno z czterech zwierząt zdobiących fontannę w Nuceria Alfaterna.
117. Dom Z Mozaikowym Atrium w Herkulanum.
118. Marmurowa posadzka w domu Z Plaskorzeźbą Telefosa w Herkulanum.
119. Mozaika podłogowa z motywami egipskimi z Pompejów.
120. Mozaika podłogowa z domu Fauna w Pompejach.
121. Fragment mozaiki podłogowej z domu Fauna w Pompejach.
122. Aktor w masce, mozaika z Pompejów.
123. Mozaika Dioskuridesa przedstawiająca czarownicę i jej klientkę.
124. Mozaika z Pompejów przedstawiająca świat podwodny.
125. Portret kobiety z pompejańskiej mozaiki podłogowej.
126. Dom publiczny w Pompejach.
127. Mozaiki w niszach domu Z Dużą Fontanną w Pompejach.
128. Leżanka w domu Menandra w Pompejach.
129. Stół na trzech nogach w tablinum domu Pakuwiusza Prokulusa w Pompejach.
130. Srebrna filiżanka odkryta w willi La Pisanella w Boscoreale.
131. Głowa Apolla na srebrnym lustrze z domu Menandra w Pompejach.
132. Błękitna amfora znaleziona w grobowcu za bramą Herkulańską w Pompejach.
133. Szyld sklepu z winem przy głównej ulicy Herkulanum.
134. Sklepy przy ulicy Obfitości w Pompejach.
135. Sklep z winem i wyrobami mącznymi w domu Z Mozaiką Neptuna w Herkulanum.
136. Sklep naprzeciwko domu Wettiuszów w Pompejach.
137. Szyld sklepu z winem lub znak zrzeszenia sprzedawców win odkryty w pobliżu Forum w Pompejach.
138. Szyld gospody pompejańskiej.
139. Fragment malowidła z Pompejów przedstawiającego ucztę.
140. Prasa do oliwek wykonana z lawy wulkanicznej.
141. Młyn i piekarnia w Pompejach.
142. Ozdoby wejścia do domu Eumachii w Pompejach.
143. Moneta z czasów Nerona.
144. Szyld sklepowy z Pompejów.
145. Malowidło pompejańskie przedstawiające przybory do pisania.
146. Głowa z brązu, najprawdopodobniej portret bankiera Lucjusza Cecyliusza Jukundusa z Pompejów.
147. Kolumna z marmuru frygijskiego w pobliżu świątyni Apolla w Pompejach.
148. Grafitto z willi Z Misteriami w Pompejach.
149. Urzędnik pompejański rozdaje bezpłatnie chleb.

150. Propaganda przedwyborcza i ogłoszenia o walkach gladiatorów na murach ulicznych Pompejów.
151. Marek Kalatoriusz z Herkulanum jako senator rzymski.
152. Srebrny talerz z Boscoreale.
153. Fallus wystający nad drzwiami domu w Pompejach.
154. Trójnóg z Pompejów.
155. Rysunki dziecięce na murze willi Z Obsydianowymi Wazami w Stabiach.
156. Posąg kobiety z ulicy Grobów w Pompejach.
157. Widok na Wezuwiusz od strony morza.
158. Pustkowie w Atrio di Cavallo, powstałe pomiędzy dwoma wierzchołkami Wezuwiusza po wybuchu w 1897 roku.

Spis map i planów w tekście

I. Kampania i Samnium.	17
II. Zatoka Neapolitańska za czasów rzymskich	22
III. Pompeje	48
IV. Herkulanum	61
V. Łaźnie Rynkowe w Herkulanum	34
VI. Dom Chirurga w Pompejach	124
VII. Dom Fauna w Pompejach	125
VIII. Dom Pansy w Pompejach.	126
IX. Dom Poety Tragicznego w Pompejach. Plan parteru	129
X. Dom Z Jeleniami w Herkulanum	135
XI. Dom Wettiuszów w Pompejach	142
XII. Willa Diomedesa w pobliżu Pompejów	155
XIII. Willa Z Misteriami w pobliżu Pompejów	157
XIV. Willa Z Papirusami w pobliżu Herkulanum	160
XV. Mapa Morza Śródziemnego w czasach starożytnych z zaznaczeniem ośrodków oddziałujących kulturowo na Pompeje i Herkulanum	168
XVI. Dom Z Mozaikowym Atrium w Herkulanum,	200
XVII. Gospodarstwo wiejskie (<i>villa rustica</i>) w Boscoreale	220

Spis treści

Przedmowa	5
1. Historia Pompejów i Herkulanum	11
2. Wezuwiusz	21
3. Miasta i ich miejsca zgromadzeń	47
4. Świątynie; bogowie i boginie; filozofowie	93
5. Domy prywatne w mieście i na wsi	123
6. Malowidła, mozaiki i meble	165
7. Rolnictwo i rzemiosło	219
8. Życie publiczne i życie prywatne	239
Epilog	255
Przypisy	261
Bibliografia	271
Spis ilustracji	273